

nola muntatuko den egitura hori? Ainitzek dute hor erantzuna, Estatuak dudarik gabe, politikoez... Baina oroz gainera Herriak, Iparraldeko Herriak tinko atxiki behar du egitura hori (hain segur Departamentu bat) muntatu behar delako nahia. ¶

1.- ADEPAB horrek behar zuen ekonomia sailean, EKEk kultur alorrean egin duen lan bera. Eta eginen du lan bat gero Garapen Kontseiluak baliotuko duena (Laborantza Ganbara, Unibertsitatea, garapen ekonomikoa barnealdean). Baina gatazkak sortuko dira abertzaleen eta Merkataritza Ganbararen artean eta oroz gainera hautetsi politikoak ez dira barne. Sapéde suprefetak hori kontuan hartuko du Garapen Kontseilua muntatzean.

2.- Garapen Kontseiluaren muntatzea «Euskal Herria 2010»eko zuzendari taldearen esku gelditu zen. Bost kolegio edo sail ditu orainarte (1994-1998): Sozial-Ekonomiko Kolegioa (30 partaide), Kultura eta Formakuntza Kolegioa (20 partaide), Hautetsien Kolegioa (15 partaide), Administrazioarenean Kolegioa (15 partaide), Pertsonalitate Koalifikatuak (10 partaide).

Hor dira Iparraldean diren elkarte azkarrenen ordezkariak: ekonomi sozial erakundeak; sindikatuak; kultur eta formakuntza elkarteak, 15 hautetsik zuzenean parte hartzen dute; prefet, suprefet eta administrazioe guztietako arduradunak (bide, industria, laborantza, eta abar).

Erregela bat errespetatua izan da bilkura guztietan: lurraldearen barruko edukiaz hitz egitea bakarrik, ez lurraldearen formaz edo egituraz.

3.- FDSEA da Frantses Laborari Sindikatu handienaren adarra PAko Departamentuan. Azken denbora hauetan Iparraldeari dagokion Bulegoa muntatua izan da (J.L. Gracy, J.P. Goity...) eta iduriz ELBrekin ados jarri dira Ganbara baten galdatzeko.

Antolaketa eta Garapen Eskema. Norabide orokorrak

*

PEIO OLHAGARAY

*

hautetsien Kontseiluak eskatu zuen bezala, Garapen Kontseiluak txosten hau moldatu du eraketa baten inguruan, Estatua, Akitaniako Eskualde Kontseilua, Kontseilu Nagusia, Lurralde egiturak eta gizarte zibileko ordezkariak biltzen zituela. Txosten hau, Euskal Herriko antolaketa eta garapen eskemaren egitasmoa da.

Proposatzen duen etorkizunaren ikuspegia dela eta, erakusten duen nahikariarengatik, erabakitako lehentasunengatik, eskatzen duen engaiamenduarengatik, Antolaketa eta Garapen Eskema beste ororen gainetik 2010. urteko ortzimugan kokatzen den egitasmo estrategikoa da Euskal Herriarentzat.

Antolaketa eta Garapena irmoki loturik agertzen dira, lurralde honek gizakia egin eta bere gogoia eraikitzen duelako. Onartzen eta guretzen dugun nortasunean oinarriturik, Eskemak norabideak adierazten ditu, helburuak eta eragiketa egitarauak zehazten ditu. Eskema eta egitasmoak, biak loturik agertzen zaizkigu, egitasmotik sortu dinamika eskemaren koherentzian oinarritzen baita. Inplikaturik diren parte guztien ekimenak bateratuz garapen helburuak osoki beteko ditugu, iraupenean, orekan eta elkertasunean.

▮ Peio Olhagaray Garapen Kontseiluko idazkari orokorra da.

Kontzeptu eta eragiketen erreferentzia hau, ekimen publikoaren gida izanen da. Hala ere, Antolaketa eta Garapen Eskemak malgua eta ebolutiboa izan nahi du, lurralde honek gainditu beharko dituen desfioei etengabe egokituz.

Egitasmo hau «burua argi» duen lurralde batena da; bere baliabideen garrantzia ezagutzen du, indarrean ezartzeko hautu sendoa darama, eta bere etorkizunaren ekile sutsua da.

Zertarako Antolaketa eta Garapen Eskema?

«Euskal Herria 2010»etik antolaketa eta garapen eskemara

Euskal Herriaren etorkizunari buruzko gogoeta duela zenbait urte abiatu zen. Gaur egun denbora berean erabil ditzakegu «Euskal Herria 2010» lurralde gogoetatik sortutako lanak, lurraldeko egoeraren azterketa sakona ematen digutenak, eta «Lurraldea», Euskal Herria egituratzeko oinarri nagusiak aurkezten dizkigun egitasmoa. Oinarri hauekin, Euskal Herriko Hautetsien Kontseiluak Antolaketa eta Garapen Eskema molda zezan eskatu zion Garapen Kontseiluari. Lehenik egin ziren lanen jarraipen gisa, txosten honen funtzioa gogoetaren eremutik ekintzara iragaztea da. Dena den, egitasmoa ez da epe laburreko eragiketa zerrendan mugatuko.

Zentzu honetan, azterketetarik abiatuz, «Euskal Herria 2010» txostenak eman dizkigun ezagutzetan eta Lurraldearen printzipioetan oinarrituz, eskema hau ikuspegiz aldatzen da: sail bateko ikuspegiari baino, Euskal Herri baitarako eta kanporako eremu ikuspegiari lehentasuna ematen dio. Lehen lanek Euskal Herriaren geroaz sortu duten adostasunean oinarrituz, egin behar ditugu hautuak erabakiak, hauek baitira ekimen kolektiboaren ezinbesteko baldintzak.

Ekimen kolektiboa norabidetu Euskal Herrian

Euskal Herriko Antolaketa eta Garapen Eskema ez dabil prozedura ezagun edo onartu batetik. Gai berezi honen helburuak eta edukia bidenabar argitu dira. «Lurraldea» plangin-

tzaren jokabide txostena izanen den idazki honek hiru helburu bilatzen ditu.

- Euskal Herriaren eraldaketa dinamika agerian ezar, denek gogo onez onar dezaten.

Gizarte, ekonomi eta politika egoerak zinez aldatu direlako, Euskal Herriko antolaketa eta garapen eskemak ezin dezake ukan, orain duela hogeit hamar urte horrelako idazkiek sor zitzaizkieten handinahiak. Hemen ez dugu Euskal Herri osoaren biharko itxura zehatz-mehatz moldatu nahi, gero tokian tokiko aldaketak asmatzeko. Ezin ditugu logikaz banatu jendeak, baliabideak, eta ahalak, Euskal Herria osatzen duten lurralde ezberdinetan.

Euskal Herrian abiarazi nahi dugun gogozko eraldaketa dinamikoa erakustea, zerbait eraikitzeko gogoia duten guztiek berengana dezaten, hori da hain zuzen Antolaketa eta Garapen Eskemaren helburua. Beraz helburua argi da: heldu diren hamar urteetan Euskal Herriak biziko dituen eraldaketa ezberdinei zentzua emango dien sistema koherentea onartzea. Gure herriko ekintza publikoaren esanahia proposatzen dugularik epe ertainerako ez dugu hodeiartza mugatzen ez eta ere ardiertsi behar dugun eredura definitzen. Bakarrik norabidea erakusten dugu eta zeri buruz joan behar dugun.

- Bertako ekileen mobilizazio kolektibo iraunkorra bermatzea.

Antolaketa eta Garapen Eskema honek ez du funtzio arauemalerik. Berezko ahal juridikorik ez badu ere, etorkizunerako idazkiek abiapuntua eta norabidea emaiteko gai izan behar dute. Idazki horiek araudi edo hitzarmen izanen dira. Zentzu horretan, Antolaketa eta Garapen Eskemak jokatze-ko arauak finkatzen ditu, ekimen kolektiborako ingurune estrategikoa. Lurralde honetan ari diren ekileen mobilizazio iraunkorra da Eskemaren xede nagusia.

- Kontraturalizazio orokorra sustatzea.

Bi helburu hauek —Euskal Herriarentzat atxiki den ikuspegiari irakurgarritasuna ematea eta horren ondorioz sortzen diren ekimenen egingarritasuna segurtatzea— bat egiten dute Eskema honen helmuga zein izan beharko den zehazterakoan: lurralde honen etorkizunean inplikaturik diren ekile ezberdinen engaiamendu kontraktuala eta urte anitzerakoa sustatzea, idazki honetan agertzen diren norabideen inguruan, «Euskal Herri Hitzarmena» sortuz horrela.

«Euskal Herri Hitzarmena» delakoa honela osatuko da:
— akordio orokor bat, norabideak, gaitegiaren deklinabideak eta gauzatzeko erak oroitaraziko dituena,
— egokipen hitzarmenak, egitasmoz edo programaz, helburuak, obratze sistemak, epeak eta finantzamenduak zehaztuko dituztenak.

«Euskal Herri» ikuspegia

Xede horien argitara uler genitzake Antolaketa eta Garapen Eskeman hartu diren jarrerak eta edukiak. Eskema honek ez du euskal lurraldeari dagozkion erronkak zehatz-mehatz lantzeko helbururik, ez eta ere eremu honetan gauzaten diren herri ekimenak oro har gidatzeko xederik. Eskema honek Euskal Herriari buruzko erronka eta egitasmo orokorrak baizik ez ditu kontuan hartzen: hau da Eskema honek hartzen duen eremua.

Ikuspegi honetan, Eskema honen egitasmoa ez da antolaketa eta garapen egitasmo oso bat zehaztea. Bistan denez, ez da Euskal Herriko antolaketa eta garapenaren «0 maila». Garapen honetan jadanik parte hartzen duten hainbat ekimenen kontestuan kokatzen da, eta bere nahikuntza bakarra da, haatik handia, ekile ugari horiei eta haien egitasmoei eremu bat eskaintzea dei egiteko eta koherentzian ezartzeko, ikuspegi berezi eta bakar batean oinarrituz: Euskal Herria oro har.

Elkarren arteko moldaketa

Aipatutako «Euskal Herri ikuspegia» eraiki behar zelako, Eskema honen moldaketa ez da azterketa tekniko soila izan.

Eskema honek Euskal Herriko ikuspegi hori baieztatu dezake gaur egun lurralde honetan ari diren egile gehienen inplikazioaren fruitu delako: egile instituzionalak, elkartetakoak, bertako gizarte zibileko adierazpen ezberdinak.

Hala ere, Eskema honek badaki ez dela aho batez onetsia izango. Baina moldaketa honetan egin diren etengabeko harat-honaten ondotik, aukera estrategikoen hautu ezberdinen artean eta adostasun zabalena ardiesteko nahian,

Eskema honek gaur egun Euskal Herrian diren adierazpen nasaia isladatzen ditu, eta bide batez, antolaketa eta garapen jokabide sendo bat agertzen du.

Erabaki estrukturala

Antolaketa eta Garapen Eskema ez da heldu diren urteetako sail ezberdinetako ekimen eta egitasmoen lokalizazio soila bezala asmatua izan (azpiegiturak, ekipamenduak, ekonomi garapen poloak). Euskal Herriko garapen eremu dinamika amankomunaren ikuspegia proposatzeko eta moldatzeko xedea du, ekileek, bakoitzak bere sailean, bere lurraldean, gauzatu edo lagundu beharko dutena.

Abiapuntu honetatik sortzen da eskema honen itxura estrukturala eta haren aurkezpen moldea.

Eskema honek argitu behar dituen erronka nagusiak oroitarazi ondotik, euskal eremuan kokatzeko, koherenteki, «Lurraldea» egitasmoaren printzipioetan oinarrituz, norabide estrategikoak finkatzen ditu:

- Kultura eta modernitatea uztartzea.
- Erakargarritasuna eta elkartasuna uztartzea.
- Gizakiak, eremuak eta ekimenak uztartzea.
- Irekidura eta elkarlana uztartzea.

Ondoren, sail bakoitzari eta tokian tokiko egoerari lotuz, norabide estrategiko hauek deklinatu ditu Euskal Herriko eremu eta bizigune ezberdinentzat.

Azkenik, Antolaketa era Garapen Eskema honen gauzatzeko bermea eskaini behar duten baldintzak proposatu ditu.

Euskal Herriko erronka nagusiak

Arazorik gabeko lurraldea?

Ikuspegi nazionaletik, hots, europarretik, Euskal Herria lurralde ttipi bat da, neurri xumekoa. 250.000 biztanlez osaturik eta Akitaniako biztanlegoaren % 10 baino gutiago izanez, Euskal Herriko «kopuruek» bere «antolaketaren» arazoa hemengo heinera, hurbilekora ekartzeko joera dute.

Hala ere, Euskal Herriak bere neurri objetiboak gainditzan dituen irudia du. Hiru ezaugarri azaltzen dute argi eta garbi irudi hau, eta berezko baliakizun sendoak ditugu.

Lehenik bere nortasuna: ingurumena, kultura edo hizkuntza alorretan, euskal nortasunak bere garrantzi osoa ematen dio lurralde honi eta bere dinamismoaren lehen mailako faktorea da, gehiago oraindik, talde bateko partaide izatearen sentimendu azkarra ematen baitu.

Bigarren baliakizuna, bere kokagune geografikoa, gonztarena egiten, Europa mailan abantaila eta eginahal handiak ditu mugazgandiko eta itsas bazterreko faktoreak direla eta.

Azkenik, bere ugaritasuna. Erranak dioen bezala, Euskal Herria kontrasteen herria da. Bazterralde anitz, ekimen anitz; ugaritasun honek abantaila bat eskaintzen dio gaur egungo lurraldeen arteko lehian.

Hastapenean beraz, bere neurria txikia, baliakizunen aberastasuna ikusirik, badirudi Euskal Herriak garapen ahalmen sendoa izan dezakeela. Pentsa dezakegu orduan, bere geroa ikuspegi baikor batean kokatuko dela halaberharrez.

Hala ere, errealitatea konplexuagoa da eta lehen ikuspegi honek pentsarazi dezakeena lainoturik agertzen digu.

Ahalmen eta hauskortasunen artean: dudazko etorkizuna

Gaur egun, lurraldeen arteko lehia zabaltzen den garai honetan, ez da garapen mekanika segurrik, ez eta porroterako halaberharrik. Baina bereziki, «Euskal Herria 2010»eko lanek erakutsi diguten bezala, lurralde honen baliakizun bakoitzari, lerraketa edo hausturarako irrisku batek erantzuten dio.

Euskal nortasuna

Euskal nortasunaren indarrak abantaila bikoitza ematen dio lurralde honi: kanpora begira, irudi sendo bat emateko gaitasuna; barnera begira, talde bateko partaide izatearen sentimendu sendoa, denbora berean mobilizazio kolektiboa eta biztanlegoen integrazioa, «bertakoa» edo «etorkina» haizu egiten duena.

Dena den, bakoitzak badaki nahiz hau egiazko abantaila izan, errealitatea ez dela hain lilugarria. Bi mailatan bederen, euskal nortasunaren hauskortasunaren seinaleak argi eta garbi ikus ditzakegu.

Lehenik eta behin, euskal nortasunaren oinarria den hizkuntzaren ikuspuntutik, euskararen egoera larria da: euskararen erabilpena ttipitzen ari da etengabeki. Lurraldean arabera, euskararen irakaskuntzak hainbat gora-behera ezagutzen ditu, baina ezin dio inon ere erronkari ihardetsi. Alta, seinale baikorra, «euskararen aldeko» gogoia sekulan ez da horren azkarra izan.

Hauskortasunaren bigarren puntua, lurraldetasuna. Historikoki, eta inguruko lurraldeei begiratuz, bazirudien Euskal Herriak nortasun handia zuela lurralde mailan. Gaur egun, hirien hedapenak, bereziki itsas bazterrean zehar, Landetako hegoaldea argiki bereganatuz, nortasun hau nahastera doa, Euskal Herriatik kanpora ere, lurraldearen dinamismoa erakutsiz aldi berean.

Bazterraldeen aniztasuna

Erran gabe doa Euskal Herriko paisaien aniztasuna eta kalitatea. Naturako elementuen aniztasunak —ura, itsasoa, mendia— ondarearen aberastasunarekin bat egiten du.

Hori dela eta, nazio mailan zein nazioartean, Euskal Herriak irudi sendoa du, beharbada laster izanen ez duena. Izan ere, Euskal Herria lurralde minbera da, eremu ttipi batean hainbat toki zoragarri gordetzen baititu. Kostaldeak zein barnealdeak ezagutzen dituen bisitari kopuruak direla eta, erasoak jasan ditzakeen lurraldea da. Nola jende gehiegi dabilelarik, hala gutiegi, lurraldea ez da behar den bezala artatzen.

Mugazgaindiko gontza

Euskal Herria gontza gune batean dagoelako, oraingoan ere, ahalmena Europako joeran kokatzen da. Mugaondoko kokagunea idekidura faktore da, Euskal Herriak historian zehar kanpoko harat-honatak eta eraginak barneratzeko izan duen joera indartzen baita, laguntza ekarriz horrela lurralde honen garapenean.

Beste aurpegia, Euskal Herria bete-betean kokatzen da lehia gogor eta itsu baten erdigunean.

Iparraldera begira, Euskal Herria Landetako hegoaldera idekitzen da. Azken lurralde hau garatzekotan dago eta lurren erakartasunari doakionez, Euskal Herriari lehia egiten dio. Ekialdera, Euskal Herria Aturriko herrien artean kokatzen da. Azkenik, hegoaldera, EAE eta Nafarroarekin dituen loturak ez du neurrigabeko ilusioetara eraman behar, itxurazko osagarritasunean oinarrituz (herria/hiria, turismoa/industria). Osagarritasun hauek, lehenik eta behin, iparraldeko lurak erabiltzeko gutizia sortzen dute hegoaldekoengan, eta beste maila batean, lehiaketa faktoreak ere badira.

Trafikoen bidegurutzea

Euskal gontzak, denbora berean, korapilo eta krisketarena ere egiten du: norabide ugaritako trafiko ardatzak bereganatzen dituen korapiloa, Bordeletik Bilbora batetik, bai eta ere Tolosa eta Aturritik Nafarroarantz; krisketa, mendebaldeko Pirinioetako pasabide hau hertsia baita. Hori dela eta, erraz ulertzen dugu garraio mota guztiak erakartzeko duen gaitasuna, izan dadin errepidez, trenbidez, itsasoz edo airez, eta hauei loturik duen garapen logistikorako gaitasuna.

Baina gaitasun honek sor ditzakeela oreken hausteko irriskuak nabari da: lurrari buruzko lehia, ingurumenaren aurkako kalteak. Martxan jartzeko moldearen arabera, kokagune estrategiko honen balorazioek ondorio larriak ekar ditzakete.

Demografia sendoa

Atal honetan ere, Frantziako hainbat lurraldek beraien-dako nahi lituzketen adierazle baikorrak erakusten ditu: biztanlegoaren kopurua hazten da, Frantziakoaren hein berean. Luzaroan emigrazio lurra izan den Euskal Herri hau, etorkinak hartzen dituen lurraldea bihurtu zaigu. Etorkinen kopurua bikoiztu egin da azken bi errolden artean. Hainbat hobe oraindik, nazio mailako edo eskualdetako joera guztien aurka, laborantzan hasten direnen kopurua handia baita!

Hala ere, adierazle baikor hauek ez dute neurritz kanpoko ilusiorik eragin behar. Demografiari doakionez, hauskorta-

sunak ere nabari dira: gainerakoetan bezala Euskal Herrian ere biztanlegoa zahartzen ari da. Baina aipatu zahartzea nabaria-
goa eta azkarragoa da hemen. Demografi hazkuntzak beraz,
gertakari larria bezain korapilatsua kukutzen du: Euskal Herria
hauspo baten gisara ari da, hartuz eta botaz. Biztanle zaharrak
edo bizia egina dutenak erakartzen ditu eta bere gazteria kan-
pora igortzen du, ezin baitio azken honi formakuntzarik edo
lanik eskaini. Euskal Herriaren bi aurpegi hauek, bere biztan-
leen egoera sozio-ekonomikoaren ezaugarri bat ere dira. Bizia
ontsa moldaturik duen biztanlegoaren kanpoko presentziak
ez digu ahantzarazi behar —gaineratekoetan bezala— zailta-
sun handirekin bizi den eta gero eta handiagoa den beste biz-
tanlego mota bat ere badela, gazteria nagusiki.

Ekonomi garapena

Lehen begi kolpean Euskal Herriak ezin du erran bere
ekonomiaren osasuna hain txarra denik. Bere egitura hiruga-
ren sektoreraren iragan da hein handi batean, bereziki bi fakto-
reri esker: enpresei eskaini zerbitzuen garapena eta turismoa-
ren finkapena. Bigarren elementu baikorra, laborantzak bes-
tetan baino hobeki ihardukitzen du hemen.

Aise pentsa dezakegu baikortasun honek beste aurpegi
bat ere baduela. Ekimen urriko egoera orokorrean (erretretan
direnen pisua), turismoan espezializatzeak hainbat hauskor-
tasun sortzen ditu (hatsantzea, gehiegizko eskaintza). Honek
dakar, gainera, industrigintzan nolabaiteko ahultasuna,
industria hau, enpresa exogeno handi batzuetan (armagin-
tza, hegazkingintza) eta dependentzia handia duten enpresa
ttipi ugarritan sakabanaturik dagoelarik. Laborantzari doakio-
nez, honen erresistentziak ezin dezake gorde «iraupen» logi-
ka batek daramala, eta ez ekonomi balorazio dinamika batek.

Azkenik, maila orokoragoan, Ekonomi garapenaren
arloan erakusten diren nahien eta Euskal Herriko formakun-
tza egituren errealitatearen arteko zuloa begi bistan da.

Erakargarritasun turistikoa

Euskal Herriaren eta bere irudiaren ezaugarri nagusi
honi, erakargarritasun turistikoa aipatzean, emaitza bikoitza

eskaintzen digu. Kanpotik ikusirik, turismoa Euskal Herriko motorra dugu dudarik gabe; ekonomi garapenaren motorra izateaz gain, eguneroko biziaren eta lurraldearen antolaketaren faktore garrantzitsua dugu baita ere: Euskal Herriak ekipamendu maila ona baldin badu, turismoari zor dio nagusiki.

Aldiz, turismoaren inguruko ekimenaren eraginak, Euskal Herriko gizartean eta ekonomian hainbat desoreka larri sortzen ditu, agerikoak izan edo litezkeenak: lurraren erabilpena adibide nabarmena dugu; bizileku merkatuaren disfunczioak determinatzaile honen bizkar egon daitezke oro har. Azkenik, nahiz ez izan turismoa bakarrik hobendun, orokortu den euskal ekosistemen hauskortasunaren (kostaldean, mendian...) eta turismoaren garapenaren arteko lotura egin daiteke.

Hirien kemena

Arlo honetan ere, ikuspegiaren arabera, hirien gaiak aurpegi bikoitza du Euskal Herrian. Batetik, Baiona-Angelu-Miarritze gunearekin, Euskal Herria Akitaniako bigarren hiri-gunearen jabe da. Kanpora ematen duen irudia —Frantziako hirien sailkapenean— biziki ona da. Hobe oraindik Donostiatik hurbil izanki eta, eginkizun handiagoa bete dezake —Donostiarekin batera— ardatz Atlantikoaren mailan.

Alta, desbideratzeko bi irriskuren artean harturik dagoela iduri du Euskal Herriko hirigintzak erakusten duen kemenak: batetik badirudi hiritartze prozesu orokor bat dela hiritar polarizazioa, eta honen baitan badirudi «hiria» bera barreiatzen dela; bestetik, hirigintzaren hedapenak hirigunearen hauskortasuna ekartzen du ordainez, eta honek, etorkizunean, kalteak ekar diezazkioke Euskal Herri guztiari.

Alda daitekeen egoera baten aitzinean

Bikaina izatearen eta behar gorriaren arteko bereizketa irriskua

Euskal Herria, beraz, gaitasun edo ahalmen azkarrak hauskortasuna gordetzen duen lurralde bat bezala agertzen zaigu. Hala ere, ez dugu «ortzimuga hodei beltzez» bete

behar. Nehork ezin dezake aitzinetik erran Euskal Herriak gibelera ginen duela oro har.

Europa osoa inarosten duten geografi, ekonomi, gizar- te aldaketen bihotzean kokatua da lurralde hau: ezin daiteke beraz kanpoan gelditu.

Gainera, bere egituraketa ez da ekonomi ekimen bakar batean oinarritzen, buztinezko zangoak dituen erraldoia bilakatuko lukeena.

Euskal Herri osoa ezin daiteke beraz krisialdia edo depresioa duten herrialdeen multzora lerra. Baina baliagari- en ugaritasunak osotasunean gibelera egitearen irriskutik zaintzen badu ere, egoera harrigarri batean uzten du: egoera bikaina eta behar gorria duten lurraldetan bereizirik gelditze- ko mamua. Hauek dira «Euskal Herria 2010» mailan eginda- ko ikerlanen hipotesia ezberdinen emaitzak: lehen lehenik desoreken gorakada eta zatiketa, txarrenik «inplasioa», hauek mehatxatzen dute Euskal Herria.

Itzul daitezkeen baliakizunak

Gaur egun, Euskal Herrian, ez da lurralde honek dituen baliakizun ezberdinak sinergian ezartzeko gai den dinamika bateratzailerik.

Horregatik, baliakizun bakoitza —badirudi hauen gehi- keta matematikoak Euskal Herriak garapenerako gaitasun naturala duela aldarrikatzen duela— itzultzen ahal da hein bereko hauskortasuna bihurtuz.

Euskal Herria ez da ezabatu beharreko zama edo kalteak metatzen dituen lurralde bat. Aldaketek, Euskal Herrian, bi irrisku nagusi sortzen dituzte —lurraldeak bereiztea eta bali- kizunak itzultzea—, eta irrisku hauek aitzinetik ikusi eta menperatu behar dira.

Arautze publiko azkar baten eskakizuna

Egoera honek, bi irrisku hauek, arautze publiko azkar baten eskakizuna eta behar gorria erakusten dute. Hortik, beraz, lurralde honen etorkizuna eraikitzen ekimen publiko ugarik parte hartzen dute; azken hauek, egitasmo mobiliza- tzaile baten inguruan ezarri behar dira koherenteki. Hau da

«Lurraldea» egitasmoaren lehen manua: koherentziaren erronka Antolaketa eta Garapen Eskema honen ardatz nagusia bihurtzea.

Ikuspegi honetan, Eskema honen moldaketa bera, eta aitzinatzen duen egitasmoa, ez dira berez helburu bat.

Eskema honek erranahia izango du, Euskal Herri mailan, bertako egiazko botere publikoa eraikitzen lagunduko duen heinean, erran nahi baita, etorkizunari buruz lurralde honetako dinamikan engaiatu diren ekileen erantzukizun kolektiboa.

Norabide estrategikoak

Erronka nagusi hauei erantzuteko Euskal Herriko Hautetsien Kontseiluak «Lurraldea» egitasmoa aurkeztu du. Honek etorkizunerako ikuspegiaren abiapuntu nagusiak erakusten ditu, lau ardatzen inguruan egituraturaz.

- Kultura eta modernitatea uztartzea, beste gisa batera erranez, egitasmoari doakion nortasun dimentsioa landu nahi duen norabidea.

- Erakargarritasuna eta elkartasuna uztartzea, hots, osagarritasuna eta lurraldeen arteko elkarrenganako dependenziak sakontzen dituen norabidea.

- Jendeak, eremuak eta ekimenak uztartzea, nahi den garapenaren ikuspegi erakusten duen norabidea.

- Idekidura eta elkarlana uztartzea, euskal bidegurutzearen eta egitasmoaren mailaketaren arazoa norabideratzen duena.

Lurraldearen printzipio nagusien gauzatzeak, Antolaketa eta Garapen Eskemaren mugarrietan barna, espazializazioa eta enuntziatio estrategikoa eramanen dituen iharduerari ekitea eskatzen du aldi berean.

Lehenik espazializazioa. Argi adierazi behar da nola deklinatzen diren printzipio hauek erronka nagusien arabera, hots, euskal eremuaren eraldaketa dinamikak egituraturaz:

- Mailaketaren, Euskal Herriaren «kokagunearen» arazoa: nola egin, euroeskualde mailan, Euskal Herria katebegi azkarra izan dadin?

- Lurraldeen arazoa: nola antolatu Euskal Herriko lurraldeen kohesioa?
- Hiri polaritateen arazoa: nola kudeatu ekonomoki euskal eremua?
- Euskal Herri baitako harremanen arazoa: zein sinergia lurraldeen artean, barnera eta kanpora begira?

«Lurraldea» egitasmoaren ondorioz, galdera hauek egi-tean argi eta garbi ikusten da egitasmo honek zehaztu eta ezagutzera eman duela Euskal Herriaren etorkizunerako ikuspegia, baina denbora berean «Lurraldea» berak zehaztu ez dituen bide eta jokabide ezberdinak badirela. Beste gisa batez erraiteko, Antolaketa eta Garapen Eskemari dagokio hautu estrategiko hauek argitzea eta hautuak proposatzea, «Lurraldea»-ren gauzatze eraginkorra segurtatzekotan. Hau da ondoren agertzen diren norabide estrategikoen zentzua.

Euskal Herriaren kokagunea

Nola egin, euroeskualde mailan, Euskal Herria katebegi azkarra izan dadin?

Izan ere hau da «Lurraldea» egitasmoak pausatzen duen galdera estrategiko nagusienetarikoa, azpimarratuz Euskal Herriaren kokagunearen balagarriak, bidegurutze funtzioa eta bere erakargarritasuna, «etorkizuna eraikitzen ari den euroeskualde» baten barnean.

Galdera honi erantzun simple bat: «Euskal Herria mugazgaindiko Ipar-Hego bizkarrezur baten inguruan antolatu» behar da. Beste gisa batez erraiteko, Euskal Herriak kokagune estrategikoa izango luke geografikoki, eta gaitasun hori garatu besterik ez litzateke egin behar Europako Ipar-Hego ikuspegian.

«Euskal Herria 2010» ikerlanen berrirakurketek eta Eskema hau ontzeko egin diren eztabaidek erakutsi dute hipotesi hau kasu emanez hartu behar zela, bi arrazoi direla eta.

Lehenik, mugazgaindiko Ipar-Hego gaitasuna ezin bada ukatu eta honen ustiapena ttipia bada ere, denbora berean egia da ardatz honek gaur egun haustura nagusiak erakusten dituela (trenbide loturak...) eta lurburu ezberdinen artean osagarritasun bezainbat lehia eskaintzen dituela:

EAE eta Nafarroaren artean bereziki, adibidez ekonomia mailan.

Gainera, Ipar-Hego ardatz hau nagusia izatetik urrun da Euskal Herriko kanpo harremanak egituratzean: oso ongi osatua da Mendebalde-Ekialde ardatz batez, Aturriren luzeran, eta Nafarroarantz doan Hego-Ekialde ardatzaz.

Euskal Herriko erronka estrukturalen berrirakurketa honek, kanpoarekiko «kokaguneari» buruzko galdera pausatzen delarik, «Lurraldea» gauzatzeko hiru norabide formula-tzera gomitatzen gaitu.

- Ardatz egituratzaileak dibertsifikatu eta kalifikatu: Ipar/Hego; Aturriaren luzeran; Nafarroarantz.

Gaur egun dauden edo garatzera diratekeen ardatz egituratzaile anitzetan oinarritzen da eginkizuna eta Euskal Herriaren kokagunea balorizatzea, ardatz hauetariko bakoitzaren funtzio berezia baieztatuz.

- Hirigune-burua ardatz hauen giltzadura bilakatzea.

Norabide honen enuntziatioak bi oinarri nabarmen-tzen ditu: Baionako hirigunea ez da lurburu soil bat izan behar Ipar/Hego ardatz hiritar baten barnean, gorago zehaztu ardatzen arteko giltzadura baizik. Denbora berean, norabide honek hirigune honen funtzio nagusia eraikitzeak dela oraindik azpimarratzen du. Hiriaren eginkizuna, euskal lurraldearen baitan, eskema honen helburu nagusienetarik bat izan behar da.

- Itsas bazterrean eten gabe den hiri lerroa izatetik, elkarrenganako dependentzia eta hierarkizazioa duen egiazko hirikidetza izatera iragan.

Honekin azpimarratu nahi da Ipar/Hego hiri ardatza nabaria bada ere, aitzinetik ez dela frogatua gai denik egiazko hiriburu handi bat bilakatzeko, euroeskualde mailan. Horretarako beharrezkoa da hirikidetzaren ezaugarri funtzio-nalak finkatzea, gaur egun hirikidetza hori gehiago alegiazko mitoa delarik eta ez egiazko errealitatea. Hori ardiesteko lehenik elkarrenganako dependentziaren zinezko loturak egin behar dira hirikidetza osatzen duten lurraldeen artean: harat-honata indartu, elkartasunak eta osagarritasunak adierazi. Gainera, hirikidetzak ez du zentzurik ez badago egituraturik, eta hezurdura bat, lurburu baieztatuak eta hierarkizatuak ez badauzka.

Lurraldeen antolaketa

Nola osa lurraldeen antolaketa Euskal Herrian?

Galdera hau «Lurraldea» egitasmoaren muinean da, nortasun kolektiboa, elkartasuna eta lurraldeen arteko dependentzia sustatu nahi dugula adieraztean.

Hemen ere, galdera horri begibistako erantzun bat eman behar zaio, azkarra, usaian «Euskal Herria 2010»eko lanen ardura nagusi gisa hartua izan baita: «Itsas bazterra eta Euskal Herriko barnealdearen arteko haustura ttipitzera» jo behar da. Beste gisa batez erraiteko, Itsas bazterra/Barnealdea bikoiztasunaren inguruan eraikiko da lehenik Euskal Herria, bi entitateen bilakaera bereizgarria eraginen duena.

Hastapeneko irudiak gainditurik, «Euskal Herria 2010»eko lanen irakurketa sakonak hipotesi estrategiko honen epaibideak berraztertzea eramaten gaitu. Zuzen ikus daiteke Euskal Herriaren barne antolaketaren bilakaera, denbora berean ematen diren baina elkarren kontra egiten duten bi urraspideen eraginpean gertatzen dela. Egia da ikus daitekeela Barnealdea eta Itsas bazterraren arteko haustura, hirigune eta herriguneen arteko haustura handitzen dela. Hala ere, hainbat arlotan, denbora berean, bi gune horien arteko gero eta handiago diren dependentziak nabaritzen dira: hori izan dadin luraren erregistroan, uraren babestekoan edo euskararen irakaskuntzan.

Elkarren arteko dependentzia honek euskal lurraldea antolaketaren ikuspegi orokorra bermoldatzera darama: hau bikoitza izan ezik, hirukoitza izanen da. Izan ere, gune hauen arteko loturak handitzean, hiriguneen eta barnealdearen artean «erdigune» bat sortarazten da (Lapurdiko herriak). Hauskortasun eta ahalmen anitzen jabe diren eremu hauetan gertatzen dira gaur egun tentsio eta bermoldaketa nagusiak, euskal lurraldearen orokortasunari begira.

Azterketaren ikuspegiak ere aldatu dira, Euskal Herri baitako lurraldeen antolaketa erronka eta bilakaerei dagokielarik. Aldaketa honek norabide estrategikoak proposatzera darama, nahiz eta, azken hauek, ohikoa den Itsas Bazter/Barnealdea hausturaren ttipitzeko xedetik biziki urrun dauden.

• Euskal Herriaren etorkizuna hiru lurralde-osagai hauetan oinarritzea.

Norabide hau egiaztapen honetarik abiatzen da: Euskal Herriaren egitura historikoa, hiru probintzien inguruan egina da eta ez da Itsas Bazterra/Barnealdea haustura bikoitzaren gibelean desagertu. Euskal Herriaren egitura hau, ikuspegi funtzionalaren arabera, hiru osagaitan zabaldu da, bakoitzak bere dinamika berezia izanez. Euskal Herriko lurraldeen kohesio orokorra ardiestekotan, osagai bakoitza onartu eta ezagutu beharko da, eta hiru lurralde-osagaien arteko harremanak baieztatu.

- Euskal Herriko hirugarren lurralde osagaia eraikitzea: erdigunea.

Norabide hau goikoaren ondorioa da. Euskal Herriko barne egituraren irakurketa orokorrak hirugarren osagai honi arreta berezia ematera eramaten gaitu. Erdigune hau, gaur egun, eremu «hutsa» da, beraz nortasuna lurraldeen elkarren arteko harremanetan zehazten da lehenik. Bada, beraz, lurralde honendako egitasmo berezi eta nortasun baikor baten garatzeko beharra.

Lurburuak eta kokagunea

Nola kudea euskal eremua ekonomoki?

Galdera hau zuzen-zuzenean etortzen zaigu «Euskal Herria 2010» eta «Lurraldea» egitasmoaren lanetarik. Hauen arabera Euskal Herria «denen ontasuna» da, beraz iraunkortasuna bermatu behar da.

Euskal lurraldeak burugabeko xahutzeak egiteko duen joera aztertu du bereziki «Euskal Herria 2010»ak. Zein da Euskal Herria ekonomikoki kudeatzeko eskakizunari emanen zaion erantzun nabaria?

Olio sortaren moldean hedatzen diren hiriguneen menperatzea. Hipotesi estrategiko honek suposatzen du, Euskal Herriko hirigintzaren arazoa «hedapen menperatze» horretan oinarritzen dela, bereziki Itsas Bazterretik Barnealdera.

Hemen ere, Eskema prestatzeko egin eztabaidetan, bilakaera dinamikek kontrastatuagoak iduri dute. Hirigintza/desertifikazioa bikotea euskal eremuaren eraldaketaren irudikapen mugatua baizik ez da.

Ohargarri da —salbuespen batzuk bereiziz— urbanizazio urraspide orokor bat ematen dela Euskal Herri mailan, herri ttipia delako eta oro har errazki joaten delako batetik bestera. Eremuak erabiltzeko orduan hainbat lehia sortzen dira, gero eta handiagoak, edo berdin tokian tokiko lur eskasak. Bestela erraiteko, lurraren erabilpenean gertatzen diren «gaintentsitateek» eta «hutsuneek» Euskal Herriko gehiengo bat hunkitzen dute, eta ez kostaldeko «olio hedadura» bakarrik.

Uler daiteke, beraz, olio hedadura gisa zabaltzen den hirigintza menperatzeko xedea ez dela nolabait hautu egokia estrategikoki, Euskal Herriko lurren kudeantza ekonomikoaren beharrak, ikuspegi zabalagoa eta zehatzagoa eskatzen baitu.

Euskal eremuen kudeantza ekonomikoaren erronkari buru egiteko, Euskal Herriko hirigintzari buruzko ikuspegi orokor bat hartzea proposatzen da hemen.

- Hiri garapenaren oinarriak agertzea.

Norabide honek hirien hedapena menperatzeko behar-raren gainera, Euskal Herri baitako hiri polarizazioa gauzatzeko egiazko jokabide orokor baten beharra adierazten du ere. Honek erran nahi du hautaketa eta hierarkizazioa behar-beharrezkoak direla euskal hirien egiazko hezurdura egituratzeko, eremuen funditzeari gogor egiteko.

- Oinarriak kalifikatzea funtzio nagusien arabera.

Honekin azpimarratu nahi dugu hirigintzaren egiazko hezurdura egitea, Euskal Herri mailan, ez dela hemendik goiti hiri eta herrien garapenetik abiatzen, horiek izanik hierarkizatuak eta orekatuak, gizarte eta ekonomi funtzio guztiez hornituak.

Bazter dezagun neurri ezberdineko hiriburuek funtzio berdinak bete behar dituztelako ikuspegia. Eskema honek euskal hirien hezurdura egitea proposatzen du, «sare bat» osatuz. Ondorioz lurburu bakoitzak eginkizun edo funtzio berezia du koherentzia orokorrean. Hautu estrategiko honek Euskal Herriko hirien eta herrien espezializazio zerbaiten alde egiten du, hori funtzio nagusien inguruan antolatuz.

Euskal Herri baitako harremanak

Zein sinergia lurraldeen artean, barnera eta kanpora begira? Trukaketak eta osagarritasunak erraztea, ahalmenen

sarea antolatzea, bai Euskal Herriaren baitan bai kanpora begira, «Lurraldea» egitasmoaren xede nabariak dira, garapena eta elkartasuna uztartzeko.

Garapena sor dezaketen lurburuak (Kostaldea) eta elkartasuna eskatzen dutenak (Barnealdea) ezberdinak dira. Ondorioz, bi eskakizun hauek artikulatzeko, berbanaketaren printzipioan oinarritzen da aterabide nabaria: garapena bul-tzatzea —aberastasunen metaketa— kostaldean, ondoren barnealdera hedatzeko uhain gisa, elkartasunaz axolatuz.

«Hogeita hamar Loriatsuen» denborako lurralde anto-laketa politikaren oinarria berbanaketa bazen ere, abiapuntu hau ez da egokia gaur egun euskal errealitatearentzat.

Batetik, Euskal Herri osoak, kostaldean egiten ari den aberastasunen metaketaren dependentzia du. Bestetik, «haus-poarena» egiten du, hots, bizitza egina duen biztanlegoa, edo adinekoa, erakartzen du, baina Euskal Herriko gazteak kan-pora igortzen ditu.

Bestetik, Euskal Herriko lurralde bakoitzak irauteko, mikro-garapenerako joera du. Horrela, garapena norberaren aldetik gauzatzeko egoera sortzen da, lurraldeen arteko lehia eraginez. Garapen zatituaren egoera hau dela eta, hazkundea ezagutzen duten eremuek eremu hauskorretan dituzten era-gin zuzenak eta hauen ondorioak, atxiki ezinak dira. Berrikusketa estrategiko bat behar-beharrezkoa da.

Oro har, proposatzen den aterabideak garapen logika ezagun bat baztertzeraz deitzen du: batetik Euskal Herriaren espezializazio orokorrean eta kostaldeko «motorrean» oina-rritzen dena kanpora begira, eta bestetik, barneko mikro-ere-muen polibalentzian oinarritzen dena, bien arteko lotura bakarra isurketa eta konpentsazioaren printzipioa izanez.

- Kostaldean metatzen diren giza, ekonomi eta hiritar funtzio nagusiak eskuragarriak izan daitezela denentzat.

Norabide honek kostaldeak Euskal Herri osoarekiko duen funtzio nagusia azpimarratzea proposatzen du, hola hiritar erraztasun hauek denen esku egon daitezen hobeki.

- Lurraldeen arteko osagarritasuna eta elkarrengana-koa, Euskal Herriko garapen egitasmoen helburu nagusi bat bihurtu.

Turruta gisan egiten den isurketaren printzipiotik elka-rrenganako printzipiora iragaiteko zer egin? Lehenik eremu

bakoitzaren «baliagarri konparagarriak» ezagutu behar dira, gero eremuen arteko «interes amankomuna» agertu. Beste gisa batez erraiteko, ez da eremu batzuen garapen gaitasuna bultzatu behar, ondoren besteen ezinak estaltzeko, baizik eta bakoitzak arlo zehatzetan dituen bikaintasunak balorizatu denen onetan.

Laburbilduma

Euskal Herriari buruz aipatu ideiak berrirakurtzean, Eskema hau prestatzeko lanek «filosofia bideratzaile» bat agertarazi dute emeki-emeki.

Filosofia hau bi oinarri nagusiren inguruan zehaz daiteke, gauzatu behar den metodoari doakionez, edo ardietsi behar den helburuari doakionez.

Lehenbizikorik, Euskal Herria, batua eta sendoa, hiru zangoren gainean dabil.

«Hiruak Bat» erran dezakegu. Irakurketarako gako honek, hastapen hastapenetik, zentzua eman diezaioke Euskal Herri baitako barne-kohesioa atzemateko lanei, hiru lurraldeei ezagutza egokia eskaintzetik abiatuz. Baina ezagutza bera izanen da Euskal Herriak Euro-eskualdearen baitan eginen duen gorakada sendoa bultzatuko duena, sinergian jarritz, ikuspegi amankomun batean, lurralde honetako indar eragile guziak.

Azkenik, irakurketarako gako honi esker Baionako hiri-gunearen funtzio nagusia baieztatuko da Euskal Herrian, hegemonia eta jakinezaren traba bikoitza baztertuz eta elkarrenganako dependentziak eta elkartasuna indartuz.

Bigarren printzipioa hau da: elkarrenganako eraikitzea.

Kontsideratzen badugu lurralde honen antolaketa eta garapena gu guztien ontasunaren behar-beharrezko kudeantza dela, kanpora begira honen dirdira bermatu ahal izango da.

Printzipio honen izenean, eremuen arteko elkartasuna ez da eginkizun moral soil bat bezala agertuko, baizik eta eskualdeen arteko lehian egoteko ezinbesteko baldintza bezala.

Printzipio honi esker, hiriaren (Baionako hirigunea) eta bere lurraldearen (Euskal Herria) arteko harremanak bes-telakatuko dira, eta ez dira hemendik goiti ingurumenari zer egin behar duen agintzen dion hiriarenak izanen.

Gauzapenerako baldintzak

Ezinbesteko proposamenak

Oroz gainerik, Euskal Herriko Antolaketa eta Garapen Eskemaren formulazioak ezin ditzake bereizi norabide estrategikoak eta gauzapenerako baldintzak.

Lehenik, hastapenetik azpimarratu dugun bezala, idazki honek ez du araudi baten balore edo onarmenik. Honen gauzapena beraz, ez da bilakaera mekanikoa izanen. Bere ekleen gaitasunaren arabera egingen da, gauzapenerako baldintzak bermatuz.

Gainera, Eskemaren jomuga eta nahikuntzak koherentzia orokorreko sisteman oinarritzen dira hastapen-hastapenetik. Eskemak sistema hau proposatzen du Euskal Herriko garapenerako sail ezberdinak eta barne bilakaera mailako joera ezberdinak antolatzeko. Norabide honetan, gauzapena ezin daiteke muga ekintza batzuk besteen ondoan kokatuz, ez eta kontuan hartuz ekile bat edo beste, norabide hau ala bestea. Eskemaren gauzapenak balioa hartuko du bere ikuspegi orokorrean gauzatzen baldin bada.

Horregatik beraz Eskema honen baitan gauzapenerako baldintzak zehaztearen beharra, bereziki hiru mailatan: bere animazio orokorrean, bitartekari teknikoetan eta kontratuetan.

Animazio politika orokorraren eskakizuna

Eskema honen lurralde ikuspegi orokorrak, sakontzen dituen erronken aniztasunak eta adierazitako norabideak ez dagozkio eskumen sail zehatz bati, baizik eta lurraldeetako egitura ezberdinen eskumen gehienei.

Zentzu horretan, Eskemaren gauzapena ezin daiteke erakunde honen edo beste haren eginkizun soila izan, berea izanen duen obratze politikoa osatzea eskatzen du.

Orain arte, hau zen Hautetsien Kontseiluak Eskema honen osaketarako jomugaren erranahia. Hemendik aitzina ere bere eginkizuna hori bera izan beharko litzateke.

Osotasuneko ardura teknikoa

Eskema honetan adierazi diren norabideak egiazki egin daitezten, hainbat eginkizun tekniko bermatu beharko dira.

Lehenik, koherenteki gauza dadin segurtatu beharko da, kontratu eraginkor batzuen bidez. Ondoren, egitura iraunkor ezberdinen sustapena eta koordinaketa bermatu behar dira (Hizkuntz Konseilua). Eskemak berak adierazi du egitura hauek sortzeko beharra.

Gaitegiaren deklinabideak biziarazteko eta bertan biltzen diren egituren urterako programaketak erregularri egotitzeko, ongi da koordinazio zelula tekniko hauek biltzea.

Hemen adierazi diren tresna teknikoen gauzapena (Uraren Behategia, Lur Erabilpenaren Herri Erakundea...) aztertu behar da, ondoren abiaraztekotan.

Unean uneko bilakaeren arabera eta Eskema hau moldatzerakoan erakutsi den kontzertazioari luzapena emateko, horretarako gogoeta taldeak sortu beharko dira.

Azkenik, Eskema honen ondorioz egin kontratualizazioaren berrikuntzarako elementuak (planaren kontratu berria), elementu iraunkorrak edo ugaltzaileak (Europako Eskaintza deiak) prestatu beharko dira.

Arrazoi hauek direla eta, behar-beharrezkoa da egitura tekniko iraunkor bat sortzea —«Hirigintza eta Garapen Agentzia» motakoa— Euskal Herriko antolaketa eta garapen Eskemaren gauzapena eta jarraipena egiteko. Eskemaren osaketan bete duen eginkizuna ikusi eta, Garapen Kontseilua egokia da funtzio hau betetzeko. Neurri honetako eginkizuna molde eraginkor batean bere gain hartzeko, giza eta teknika egituren bilakaera nabarmena beharrezkoa izanen da.

Kontratualizazio bateratua

Argi ikus daitekeen bezala, Eskema honek idekitzen dituen ekintzarako norabideen ugaritasuna hain nabaria izanki eta, ahal bezainbat lankideren partehartzea beharrezkoa da, bereziki arlo publikoan ari direnena eta ondorioz kontratualizazio moldaketa bat.

Hala ere, kontratualizazio hau ezin daiteke hemen adierazitako ekimenen gauzapenerako baldintza soil bezala ikusi.

Kontraturalizazio honek bi eskakizunei ere erantzun behar die. Lehenik Euskal Herriaren axola duten ekile publiko nagusien kontratu moldeko adierazpenaren bidez, lurralde honentzat hemen berean erakutsi den egitasmoaren dimentsio kolektiboa ezagutaraztea eta «Euskal Herria 2010»etik abiatu eta orain bururatzen den urraspidearen legitimitate osoa adieraztea.

Bestetik, eskema hau bertako biztanle bakoitzaren eta Euskal Herri osoaren etorkizunari doakionez zuzenean, behar-beharrezkoa da publikoki ezagutaraztea egitasmo honen moldaketan elkartu diren lankideen aniztasuna.

Eskakizun ezberdin hauek kontraturalizazio honen moldaketa zehazterakoan baliagarriak dira. «Kontratu-eredu» bakarra egokitzea deitzen dute, partaide guztiak bilduz eta objektu eta ekileen arabera, egokipen hitzarmenen deklinabidera.

Hautetsien Kontseiluak aurkeztu «Kontratu eredu» hiru aginte nagusiei proposatu zaie izenpetu dezaten: Estatuari, Akitaniako Kontseiluari, Kontseilu Nagusiari.

Hiru ataletan banaturik, Euskal Herriko antolaketarako eskemaren norabide estrategikoen oroigarria eta lurralde eta gaitegiaren deklinabideen adierazgarria izanen da lehenik. Horrez gain zein eremutan abiatu eta moldatu diren erranen du. Bigarren atalean Eskemak aldarrikatzen dituen gauzape-nerako eta jarraipenerako baldintzak zehaztuko dira. Besteak beste, Gidaritza Batzordea sortzea proposatuko du. Bertan bilduko dira txostena izenpetzen duten guztiak. Gainera animazio orokorrerako egitura teknikoa sortzea proposatuko du. Bukatzeko, hirugarren atalak aplikazioak egiteko hitzarmenen moldaketak zehaztuko ditu, bi ardatzen inguruan eraturik: egungo prozeduren eta neurrien egokipenean, lehentasuna duten egitasmoen izendapenean.

Aplikazioa egiteko hitzarmenek Eskemaren gomen-dioetarik jalgitzen diren neurri guztiak —helburuak, finantza taulak, epeak, hautabiderako irizpideak, eskuhartze eremuak, azterketaren adierazgarriak— banaka-banaka obratzaile ego-kiak mobilizatuko dituzte edo bestela, elkarteen arteko obra-tzaileak sustatuko dituzte. Aplikazioa egiteko hitzarmen horien moldaketak eta jarraipenak, animazio orokorreko egi-tura teknikoa mobilizatuko ditu, Eskema honen norabideen eta ekintzen arteko koherentzia iraunkorki bermatzeko. ¶